

MATERIAŁY JÓZEFA GIEYSZTORA
(1865-1958)
(III-62)

Józef Gieysztor urodził się 15 lutego 1865 r. w Kungurze w guberni permskiej jako syn zesłańców z Kowieńszczyzny po powstaniu styczniowym, Emila i Jadwigi z Szuksztów. Po powrocie z zesłania w 1868 r. rodzice Józefa Gieysztora zakupili folwark Szałtupie na Suwalszczyźnie. Tu, pod kierunkiem guwenera Józef Gieysztor pobierał pierwsze nauki. W 1876 r. rozpoczął naukę w prywatnej szkole Cebrowskiego w Wilnie. W 1877 r. przeniesiono go do klasycznego gimnazjum rządowego w Mariampolu, mieście powiatowym guberni Suwalskiej., które ukończył w 1885 r. W tym samym roku, po nieudanym egzaminie konkursowym do Instytutu Technologicznego w Petersburgu wstąpił na Wydział Matematyczny Uniwersytetu Warszawskiego. W roku następnym ponownie ubiegał się o przyjęcie do Instytutu Technologicznego w Petersburgu, ale po kolejnym niepowodzeniu wstąpił na Wydział Nauk Przyrodniczych tamtejszego Uniwersytetu. Jako student współpracował z polskimi organizacjami o charakterze kulturalnym t. zw. Komitecie mazurskim, Komisji Wydawniczej im. T. T. Jeża i Kołach Bibliotek Ludowych. W 1888 r. zmarł mu ojciec. W związku z trudną sytuacją finansową rodziny Józef Gieysztor zmuszony był podjąć pracę zarobkową, jednocześnie kontynuując studia. Pracował m. in. w bibliotekach, drukarniach i redakcjach.

W 1890 r. ukończył Uniwersytet w Petersburgu otrzymując dyplom I stopnia i podjął pracę w redakcji „Słownika encyklopedycznego” Brockhousa i Efrona. W 1891 r. poślubił Marię Rudzką córkę profesora Instytutu Leśnego w Petersburgu. Tego roku za pośrednictwem inż. Stanisława Kierbedzia, budowniczego pierwszego mostu warszawskiego, przyjaciela teścia, otrzymał stanowisko pomocnika referenta przy Zarządzie Kolei Państwowych w Petersburgu. Jednocześnie przyjął posadę sekretarza redakcji miesięcznika „Owocarstwo” oraz „Gazety Rolniczej” w Petersburgu. Opublikowanie w „Przeglądzie Tygodniowym” opisu powiatu mariampolskiego zwróciło na niego uwagę redakcji petersburskiego „Kraju”, od której dostał zaproszenie do współpracy.

W rezultacie w latach 1894-1904 kierował działem ekonomicznym tego pisma oraz prowadził przy nim biuro informacyjne, którego celem było udzielanie pomocy Polakom. Od 1898 r. do 1902 r. był reprezentantem Rady Zjazdów Przemysłowców Górniczych Królestwa Polskiego oraz członków Wszechrosyjskiego Biura Doradczego do spraw przemysłu żelaznego ze strony hutnictwa polskiego. Zrzekł się pracy w Zarządzie Kolei Państwowych oraz we wszystkich czasopismach wyjąwszy redakcji „Kraju”. Zyskawszy więcej wolnego czasu poświęcił się działalności społecznej wchodząc do Zarządu Towarzystwa Dobroczynności oraz komitetu „Lutni” (późniejsze „Ognisko”) będących ośrodkami życia kulturalno-towarzyskiego Polonii w Petersburgu. Od 1902 r. Józef Gieysztor został członkiem Zarządu Kolei Wschodnio-Chińskiej którym kierował inż. Stanisław Kierbedź, bratanek twórcy mostu na Wiśle. Objął tam posadę pomocnika naczelnika w Wydziale Handlowo-Taryfowym Zarządu Kolei w Petersburgu. W 1902 r. był z ramienia Kolei Wschodnio-Chińskiej delegatem na konferencję międzynarodową w Paryżu, poświęconą sprawie organizacji bezpośredniej komunikacji osobowej między Europą zachodnią a Dalekim Wschodem.

W 1903 r. odbył swoją pierwszą podróż służbową na Daleki Wschód. Jej wynikiem było sprawozdanie dla Zarządu Kolei wydane drukiem w 1904 r. pt., „Przeprowadzenie badań ekonomicznych rejonu Kolei Wschodnio-Chińskiej”. W tym samym roku odbył podróż do Japonii, którą opisał w notatce: „Na Dalekim Wschodzie”. W 1906 r. Józef Gieysztor awansował na stanowisko naczelnika Wydziału Taryfowo- Handlowego w zarządzie Kolei Wschodnio-Chińskiej oraz został doradcą taryfowym Żeglugi Wschodnio-Azjatyckiej.

Od roku 1906, w czasie kolejnych wyborów do Dumy brał udział w pracach Polskiego Komitetu Wyborczego na terenie Petersburga. W latach 1906-1908 brał czynny udział w ustaleniu zasad bezpośredniej komunikacji pomiędzy Europą Zachodnią a Dalekim Wschodem uczestnicząc w konferencjach w Paryżu i Brukseli. Opracował też przewodnik tej komunikacji pt. „Na Daleki Wschód przez Syberię”. W latach następnych uczestniczył jeszcze w wielu dalekowschodnich konferencjach międzynarodowych m. in. W Wiedniu, Paryżu, Londynie i Berlinie. W marcu 1913 r. Zarząd Kolei wysłał go na specjalnej delegacji do Japonii celem przeprowadzenia przedwstępnych prac umożliwiających stworzenie bezpośredniej komunikacji przewozowej pomiędzy kolejami japońskimi a koleją Wschodnio-Chińską. Józef Gieysztor brał udział w podpisaniu w Tokio umowy między Koleją Wschodnio-Chińską a kolejami japońskimi i w Seulu koreańskim (1916) a bezpośredniej komunikacji osobowej i towarowej.

Z jego inicjatywy powstał w 1917 r. Wydział Ekonomiczny przy Polskim Towarzystwie Pomocy Ofiarom Wojny, którego celem było podjęcie prac przygotowawczych z zakresu stosunków ekonomicznych w przyszłej niepodległej Polsce. Wydział ten został włączony do Komisji Likwidacyjnej, którą kierował Aleksander Lednicki, a którego zadaniem było przygotowanie rozdziału Królestwa Polskiego od Rosji. Wydział ten został przemianowany na Radę Ekonomiczną, której przewodniczącym został Lednicki, a Józef Gieysztor jednym z wiceprezesów. Po przejęciu władzy przez bolszewików przekształciła się ona w Polską Radę Ekonomiczną i Rozrachunkową.

W sierpniu 1918 r. Józef Gieysztor wraz z rodziną powrócił do Warszawy. Tu wstąpił do organizacji polskiego kolejnictwa, jako członek Tymczasowej Rady Kolejowej i pracownik sekcji kolejowej przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu przemianowanej później na Ministerstwo Komunikacji. W Ministerstwie tym zajmował kolejno stanowiska: naczelnika wydziału sekcji handlowo-taryfowej, zastępcy szefa tej sekcji a następnie wice dyrektora departamentu handlowo-taryfowego. Uczestniczył jako doradca w sprawach kolejnictwa w delegacji polskiej w rokowaniach pokojowych w Paryżu i Rydze.

Z dniem 31 grudnia 1930 r. przeszedł na emeryturę, nie przerwała ona jednak czynnego życia zawodowego i społecznego twórcy spuścizny. prowadził działalność pedagogiczną na wyższych uczelniach. W latach 1920-1936 prowadził, w stopniu docenta, wykłady z eksploatacji handlowej kolei żelaznych na Wydziale Inżynierii lądowej Politechniki Warszawskiej. Pomiedzy 1927 a 1939 r. wykładał prawo kolejowe i taryfowe w Wyższej Szkole Handlowej w Warszawie, a pomiedzy 1929 a 1939 r. politykę komunikacyjną w Wyższej Szkole Handlowej w Poznaniu.

Pracował również w redakcjach czasopism, prowadząc w latach 1925-1934 dział o komunikacji i transporcie w tygodniku „Przemysł i Handel”. Od 1923 r. wszedł do komitetu redakcyjnego „Przeglądu Myśliwskiego” a następnie „Łowcy Polskiego”. W 1937 r. został przewodniczącym Komitetu Wykonawczego Polskiego Związku Łowieckiego. Działalność ta nie została przerwana nawet w czasie okupacji, kiedy to działał w konspiracyjnych organach PZŁ. Po wyzwoleniu został wiceprezesem PZŁ i redaktorem „Łowcy Polskiego”. W latach 1945-1948 wykładał łowiectwo w warszawskiej Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Za swoją działalność na rzecz łowiectwa otrzymał najwyższe odznaczenia PZŁ m.in. odznakę „Złom”. Działalności w czasie okupacji Józef Gieysztor nie ograniczył do konspiracyjnego PZŁ, niósł również pomoc ofiarom wojny pracując w Radzie Głównej Opiekuńczej.

Odnaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Oficerskim Orderu Polonia Restituta, gwiazdą komandorską japońskiego Orderu Wschodzącego Słońca i Krzyżem Komandorskim Orderu Gwiazda Rumunii. Był członkiem towarzystw o charakterze zawodowym i społecznym.

Zmarł 8 listopada 1958 r. w Warszawie i został pochowany na Powązkach (kwatery 72-3-5).

Materiały po Józefie Gieyszorze zostały zakupione przez Archiwum PAN w dwóch etapach, w 1959 r. od jego syna prof. Mariana Gieysztora i w 1970 r. od synowej dr Ireny Gieysztor. Materiały zostały uporządkowane w ramach zajęć praktycznych słuchaczy Policealnego Studium Archiwistyki, Informatyki i Księgarstwa w Warszawie pod kierunkiem mgr Elżbiety Sztraj w 1987 r.

W wyniku prac porządkowych, materiały podzielono na osiem grup tematycznych. Pierwszą, materiały twórczości, stanowią materiały o różnorodnej tematyce, będące odzwierciedleniem wielostronnych zainteresowań twórcy spuścizny. Grupę tę, ze względów formalnych podzielono na cztery podgrupy. Materiałom w podgrupach nadano układ tematyczno - chronologiczny. Podgrupę A - prac, tworzą dwa większe opracowania powstałe w czasie okupacji hitlerowskiej. Pierwsza z nich ma charakter prognostyczny i dotyczy przyszłości Polski po zakończeniu II wojny światowej, drugą są dzieje porównawcze Polski i Europy w okresie X-XVIII. Podgrupa B obejmuje artykuły dotyczące problemów egzaminów dojrzałości w odradzającym się szkolnictwie po 1918 r., problemów narodowościowych, a także uwagi na temat historii muzyki. W podgrupie C - referatów, znajdują się referaty wygłoszone w latach 1936-1938 w Towarzystwie Wojskowo-Technicznym na temat kolei w systemie obronności kraju. Materiały warsztatowe - podgrupa D, to 1 jednostka zawierająca różnorodne wypisy z literatury.

Grupa II - materiałów działalności zawodowej i społecznej jest wyrazem niezwykle czynnego życia twórcy spuścizny i choć zachowane materiały są bardzo skromne, to są jednocześnie bardzo różnorodne. Materiałom tym nadano układ rzeczowo-chronologiczny. W pierwszej kolejności ułożono materiały związane z pracą w Polskiej Naradzie Ekonomicznej i Rozrachunkowej w Petersburgu, następnie z pracą w wyzwolonym po 1918 r. kraju w Ministerstwie Komunikacji, dydaktyczną na Politechnice Warszawskiej oraz Wyższych Szkołach Handlowych w Poznaniu i Warszawie. Kolejne jednostki obejmują ożywioną, szeroko pojętą działalność społeczno-zawodową, czego wyrazem jest współpraca z wydawnictwami, udział w kongresach i konferencjach międzynarodowych oraz stowarzyszeniach środowiskowych i kołach zainteresowań, a także działalności na rzecz rozwoju szkolnictwa polskiego oraz w organizacjach charytatywnych m. in. w Radzie Głównej Opiekuńczej (RGO) w latach 1939-1945, działalność ta jest często zaznaczana tylko jednym pismem urzędowym, jak to ma miejsce w przypadku zaproszenia J. Gieysztora na posiedzenie Narady przy Delegacji Polskiej w Paryżu w 1919 r. (j.a. 16).

Grupa III - to materiały biograficzne obejmujące autożyciorysy, fotografie, dokumenty osobiste i dokumenty związane z karierą zawodową oraz pamiętniki twórcy spuścizny, obejmujące okres od jego urodzenia t.j. od 1863 do 1943 r. W spuściznie są dwie wersje tych pamiętników.

Na grupę IV składają się 2 jednostki. J.a. 32 to korespondencja wychodząca a j.a. 33 to korespondencja wpływająca. Obie zostały zaopatrzone w aneksy. Grupa V obejmuje materiały o twórcy spuścizny i materiały rodzinne.

Materiały o twórcy spuścizny umieszczono w j.a. 34 i znajdują się tam nekrologi, wspomnienie w „Łowcu Polskim” i artykuł w „The International who's who”.

Na materiały rodzinne składają się dokumenty żony J. Gieysztora - Marii z Rudzkich, a także dokumenty oryginalne, odpisy dokumentów oraz życiorysy dziadków, rodziców i stryja. Materiały te uzyskano z relacji i piśmiennej spuścizny rodziny Gieysztorów. Odpisy dokumentów i życiorysy osób opierają się na materiałach obecnie nieistniejących, spłonęły one bowiem wraz z częścią zasobu Archiwum Akt Dawnych. Znajdują się tam również materiały Jakuba Gieysztora (1827-1897) stryja Józefa, uczestnika powstania styczniowego, pamiętnikarza, publicyisty i księgarza. W materiałach tych znajduje się fragment notatek na temat rodziny Gieysztorów, oraz pamiętnik dotyczący lat 1844 i 1868-1870. Jest to niepublikowany

fragment „Pamiętników Jakóba Gieysztora z lat 1857-1865” wydanych w Wilnie w 1913 r. (j.a. 41-42).

Grupę VII stanowią załączniki zawierające prace drukowane twórcy spuścizny, oraz gazety, czasopisma i odezwy. Jednostki te zaopatrzone w aneksy. Inwentarz składa się z 44 jednostek i 6 aneksów. Spuściznie nadano sygnaturę III-62 na platformie szukajwarchiwach.pl ma nr 182.

Źródła i bibliografia

Materiały Józefa Gieysztora, Polska Akademia Nauk Archiwum w Warszawie, III-62, j.a. 20-22.H. Mościcki,

Marian Gieysztor [w:] Polski Słownik Biograficzny, t. VII, s. 459-460.Nad grobem Józefa Gieysztora, "Łowicz Polski" nr 24, (1099) s. 4-5

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

I. Materiały twórczości	1-10
A. Prace	1-2
B. Artykuły	3-7
C. Referaty	8-9
D. Materiały warsztatowe	10
II. Materiały działalności zawodowej i społecznej	11-19
III. Materiały biograficzne	20-31
IV. Korespondencja wychodząca i wpływająca	32-33
V. Materiały o twórcy zespołu	34
VI. Materiały rodzinne	35-42
VI. Załączniki	43-44
Aneksy	1-3

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI

A. Prace

1. *Co śmiem myśleć*
Praca na temat przyszłości Polski po II wojnie
1939-1945, masz., l., k. 22
2. *Dzieje porównawcze Polski i Europy w zakresie polityki i kultury, wieku V-XVIII*
Praca na temat przyszłości Polski po II wojnie
1942, masz., l., k. 139

B. Artykuły

3. *Egzamin dojrzałości*
Artykuł
Między 1918-1935, masz., l., k. 2
4. *Dlaczego to się robi*
Artykuł w sprawach Podlasia
1938, masz., l., k. 5
5. *W sprawie granic Polski na wschodzie*
Artykuł

1943, masz., l. k. 5

6. *Ród a naród*

Artykuł w sprawie historii Gieysztorów

B.d., masz., l., k. 5

7. Uwagi J.G. do fragmentu pracy H. Czaykowskiej z zakresu historii muzyki

Artykuł

B.d., rkp., masz., l., k.8

C. Referaty

8. *Polityka personalna na PKP w związku z obronnością kraju*

Referat wygłoszony w Towarzystwie Wojskowo-Technicznym

1936, masz., sz., k. 22

9. *Co wolno a czego nie wolno ogłaszać ze stanowiska obronności kraju*

Referat na temat kolei w systemie obronności kraju

1938, masz., l., k. 6

D. Materiały warsztatowe

10. Prace Jana Jaworskiego, Hippiusa i R. Jadźwinga

Notatki, wypisy

1939, b.d., rkp., masz., l., k. 15

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ

11. Polska Narada Ekonomiczna i Rozrachunkowa w Petersburgu

Korespondencja

1918-1919, masz., l., k. 6

12. Ministerstwo Komunikacji

Nominacje, powołania m.in. na eksperta kolejowego dla pertraktacji pokojowych w

Rydze

1918-1937, masz., l., k. 15

13. Politechnika Warszawska; Wyższa Szkoła Handlowa w Poznaniu i w Warszawie

Korespondencja

1920-1949, rkp., masz., l., k. 9

14. Wycieczka naukowa studentów Politechniki Warszawskiej i Lwowskiej do Francji

Korespondencja, plany wycieczki, notatki

1923, rkp., masz., l., k. 22

15. Współpraca J.G. z wydawnictwami dotycząca publikacji artykułów

Korespondencja

1894-1945, masz., j. ang., pol., l., k. 19 zob. aneks 1

16. Narada przy Delegacji Polskiej na Konferencję Pokojową w Paryżu 1919;

Kongres Reprezentantów Kolei Krajów Bałtyckich w Helsinkach 1920;

IX Kongres Międzynarodowego Towarzystwa

Kolei Żelaznych 1922;
Międzynarodowa Konferencja Ekonomiczna w Genewie 1927
Korespondencja
1919-1927, masz., l., k. 45

17. Stowarzyszenia środowiskowe, koła zainteresowań
Korespondencja
1898-1938, rkp., masz., l., k. 13 zob. aneks 2

18. Działalność J.G. na rzecz rozwoju szkolnictwa
Korespondencja
1891-1939, rkp., masz., l., k. 19

19. Działalność charytatywna m. in. Warszawskie Towarzystwo Dobroczyńności, Rada
Główna Opiekuńcza
Korespondencja
1886-1940, masz., l., k. 8

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

20. Dokumenty osobiste
Autożyciorysy i fotografie
B.d., rkp., masz., l. 5, fot.

21. Dokumenty osobiste
Legitymacje, dowody tożsamości
1884-1948, rkp., masz., l., k. 23

22. Dokumenty związane z karierą zawodową J.G.
Nominacje, powołania, opinie
1890-1947, rkp., masz., l., k. 22

23. Jw.
Dyplomy uznania i nadania odznaczeń
1917-1958, rkp., masz., l., k. 9

24. Jw.
Telegramy gratulacyjne, listy pochwalne, zaproszenia, wizytówki
1931-1949, masz., l., k. 14

25. Materiały majątkowe
Papiery wartościowe, rachunki, materiały dotyczące emerytury
1903-1959, rkp., masz., l., k. 21

26. *Życie osobiste i otoczenie zewnętrzne. Okres 1863-1918*”
Wspomnienia cz. I
1940-1943, masz., l., k. 165

27. *Życie osobiste i otoczenie zewnętrzne. Okres 1918-1939*
Wspomnienia cz. II

1940-1943, masz., sz., k. 139

28. *Dzieciństwo. Trzydzieści lat życia na obczyźnie*

Wspomnienia, druga wersja

B.d., masz., l., k. 196

29. *Dzieciństwo. Trzydzieści lat życia na obczyźnie*

Wspomnienia, druga wersja, drugi egzemplarz

B.d., masz., l., k. 196

30. *W Polsce odrodzonej. Panis bene merentium*

Wspomnienia, część druga, druga wersja

B.d., masz., l., k. 142

31. *Podziemny nurt życia*

Wspomnienia życia intymnego

B.d., rkp., l., k. 7

IV. KORESPONDENCJAA WYCHODZĄCA I WPLYWAJĄCA

32. Józef Giński, dyrektor Banku Spółdzielczego

Jerzy Grochowski, dziekan Wydziału Leśnego SGGW

Jerzy Paciorkowski, wojewoda warszawski

Kazimierz Sosnkowski, generał broni

Korespondencja wychodząca, w tym także listy do osób nierozpoznanych

1938-1950, rkp., masz., l., k. 6

33. Kazimierz Bartel

W. Czapski

Aleksander Wasiutyński

Korespondencja wpływająca

1925-1938, rkp., l., k. 5

V. MATERIAŁY O TWÓRCY ZESPOŁU

34. *The international who's who*

„Łowca Polski”

Artykuły o J.G., wspomnienie, nekrolog

1958, b.d., masz., druk, l., k. 15

VI. MATERIAŁY RODZINNE

35. Dokumenty osobiste rodziny Gieysztorów

Metryka i akt zgonu Marii z Rudzkich - żony J.G., fotografie Jakuba i Emilii

Gieysztorów, fotografie rodzinne, nekrologi

1871-1951, rkp., druk., l., k. 6, fot. 5

36. Jw.

Wypis z ksiąg metryki urodzenia Emila, syna Stefana Gieysztor, życiorys Jadwigi z Szuksztów, rodziców J.G.

1871, b.d., rkp., masz., l., k. 10

37. Jw.

Życiorys, odpisy dokumentów Stefana Gieysztora, syna Jakuba i jego żony Józefy, dziadków J.G., akta przymusowej sprzedaży majątku rodzinnego
B.d., masz., l., k. 27

38. Jw.

Życiorysy, odpisy dokumentów Bolesława, Czesława, Bronisława, synów Stefana i Józefy Gieysztorów, stryjów J.G.
1915, b.d., rkp., masz., l., k. 27

39. Zeznanie Zenona Gieysztora - stryjecznego dziada J.G., przed sądem wojennym w 1864 r.
Odpis

B.d., masz., l., k. 1

40. Jakub Gieysztor

Fragmety notatek o rodzinie, drzewo genealogiczne, odpis
B.d., rkp., masz., l., k. 9

41. Jw.

Pamiętnik
1844, rkp., sz., k. 43

42. Jw.

Pamiętnik
1868-1870, rkp., sz., k. 140

VII. ZAŁĄCZNIKI

43. Gospodarka, kolejnictwo, łowiectwo

Prace publikowane
1894-1948, b.d., druk, l., sz., k.143 zob. aneks 3

44. Gospodarka, polityka

Gazety, czasopisma, odezwy
1882-1938, b.d., druk, l., sz., k. 51zob. aneks 4

ANEKS 1

J. 15 Współpraca J.G. z wydawnictwami dotycząca publikacji artykułów

„Biblioteka Polska. Instytut Wydawniczy”	1944	1. 1
„Dziennik Petersburski”	1915	1. 1
„Inżynier Kolejowy”	1926-1939	1. 3
Komisja Wydawnicza Towarzystwa Bratniej Pomocy	1925	1. 1
Komitet Organizacyjny Studiów Ruchu Niepodległościowego i Życia Polskiego na Wschodzie	1934	t. 1
„Nowa Gospodarka”	1945	1. 1
„Polska Gospodarcza”	1934	1. 1
„Przegląd Techniczny”	1924-1935	1. 3
„Przegląd Tygodniowy”	1894	1. 1

„Review of Polish Law and Economy”	1926	1. 1
„Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”	1935	1. 1
„Szkolne Hoziajstwo”	1910	1. 1
„Świat”	1927	1. 1
„Tor”	1922	1. 1

ANEKS 2

J. 17. Stowarzyszenia środowiskowe, koła zainteresowań
 Centralne Towarzystwo Rolnicze
 Klub Urzędników Komunikacji
 Koło Miłośników Muzyki w Petersburgu
 Polskie Towarzystwo Wschodnie
 Stowarzyszenie Przyjaciół Żołnierza Polskiego w Piotrogradzie
 Stowarzyszenie Techników w Warszawie
 Towarzystwo Ekonomistów i Statystyków Polskich
 Towarzystwo Wojskowo-Techniczne
 Towarzystwo Rozwoju Ziem Wschodnich, Koło Wilnian

ANEKS 3

J. 43. Gospodarka, kolejnictwo, łowiectwo
Powiat Maryampolski, dodatek do „Przeglądu Technicznego” 1894, I., s. 113-114
W Warmji, Petersburg, 1895, s.35
System gospodarski kolejowy ze stanowiska obrony kraju „Inżynier Kolejowy” 1936, nr 3/139, s. 88-92
Polityka taryfowa „Inżynier Kolejowy”, 1939, nr1/173, s. 69-73
Na marginesie referatu prof. A. Miszkego „Inżynier Kolejowy” 1939, nr 6/78, s. 265-267
Podstawy łowiectwa, Warszawa 1948
Łowiectwo na Pomorzu Zachodnim „Gospodarstwo Wiejskie na Ziemiach Odzyskanych” b.d., s. 1-2
Łowiectwo na Śląsku „Gospodarstwo Wiejskie na Ziemiach Odzyskanych” b.d., s. 1-2

ANEKS 4

J. 44. Gospodarka, polityka
 „Kraj. Tygodnik polityczno-społeczny” 1882, 4/16
 „Gazeta Rolnicza” 1846”
 „Wiadomości. Organ Urzędowy Komisariatu Polskiego przy Komisariacie Ludowym d/s Narodowościowych” Piotrogród 15.12.1917
 Komitet Polski Demokratyczny i Komitet Centralny Polskiej Młodzieży Akademickiej w Piotrogradzie, odezwy 5.03.1917
 „Kurier Polski” 31.03.1920 i wycinek niedatowany
 „Nowy Kurier Polski” 17.07.1926
 „Revista CFR” Bucuresti 1929
 „Kurier Poranny” 17.11.1930
 „Słowo” 10.08.; 11.08. 1938